

הוספות בתפילה

בעשרת ימי

תשובה



וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיוֹן, גּוֹמֵל חַסְדִּים
 טוֹבִים, קוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי
 אֲבוֹת, וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם
 לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

(ש"ע) (א) הנאונים תקנו לומר בעשיית ברכת אבות וזכרו ובגבורות מי כמורך ובהוראה וכתוב וכשים שלום בספר
 ואם שכח לאמרם וזכר קודם שסיים הברכה ששכח בה אומרם במקום שזכר ואם נזכר לאחר שהזכיר
 את השם שבחתימת הברכה לא יאמר במקום שזכר וגם לא יחזור לראש הברכה משום איסור ברכה לבטלה כיון

וְזָכְרנוּ לְחַיִּים, מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים, וְכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים,
 לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ, עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יי,
 מַגֵּן אֲבֹתָם:
 אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחַיֶּה מֵתִים
 אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(ש"ע) (א) מהחילין להזכיר הגשם בברכה שניה בהפלת מוסף של שמיני עצרת ואין פוסקין עד הפלת מוסף של יום
 טוב הראשון של פסח: (ב) אם אמר מוריד הגשם בימות החמה מתוירין אותו כו צריך לחזור לראש הברכה כו
 ואם נזכר אחד חתימת הברכה צריך לחזור לראש ההפלה: (ג) בימות הגשמים אם לא אמר מוריד הגשם (אפי' אמר
 משיב הרוח) מתוירין אותו והוא שלא הזכיר טל אבל אם הזכיר טל אין מתוירין אותו (אפי' לא סיים הברכה): (ד) כמה
 דברים אמורים שמחזירין אותו אם לא הזכיר גשם ולא טל בימות הגשמים כשסיים כל הברכה והתחיל ברכה שלאחריה
 ואז חזר לראש התפלה מטעם שנתבאר למעלה אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה יאמר משיב הרוח ומוריד הגשם
 במקום שזכר כו ואפי' אם סיים הברכה וזכר קודם שהתחיל אתה קודם אין צריך לחזור לראש אלא יאמר משיב
 הרוח ומוריד הגשם בלא חתימה ושוכ אומר אתה קודם: (ה) אם מסופק בימות החמה אם הזכיר מוריד הגשם עד לי
 יום בחזקת שהזכירו כמו שהיה ונזיל כל ימות התורף וצריך לחזור ובימות הגשמים צריך גם כן לחזור עד לי יום כו
 לאחר לי יום אין צריך לחזור שכבר נתיגל לשונו לומר כהלכה ומן הסתם אמר כהרגל לשונו:

בְּקִין מוֹרִיד הַטָּל: בְּחֻרְף מְשִׁיב הַרְוּה וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:
 מְבַלְבֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים
 בְּרַחֲמֵים רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא
 חוֹלִים, וּמְחַיֵּר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ

לְיִשְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרֹת
 וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מִלְּךָ מִמִּית וּמִחַיָּה
 וּמִצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

שכת לומר מי כמוך דינו כמו בוכרנו עייש:

בַּעֲשֵׂת מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחֵמֵנוּ, זוֹכֵר יִצְוֵנוּ לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:
 וּנְאַמֵּן אֶתְּךָ לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ
 אַתָּה יי, מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

בחזרת הש"ץ אומרים
 כאן קדושה*

(טריע) (א) כל השנה אדם מתפלל האל הקדוש בברכה גי ומלך אהוב צדקה ומשפט בברכה ייא חזן מעשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ שבהן צריך לומר המלך הקדוש המלך המשפט כר ואם טעה אמר האל הקדוש או שהוא מסופק אם אמר המלך הקדוש אם נזכר לאחר ששהה כדי שאילת שלום תלמיד לרכו אחר גמר הברכה ואין צריך לומר אם נזכר לאחר שהתחיל ברכה רביעית צריך לחזור לראש התפלה: (ב) ואם נזכר קודם ששהה כדי שיעור הזה אומר המלך הקדוש ואין צריך לחזור לראש וכן הדין בהמלך המשפט ואם נזכר לאחר ששהה כדי שיעור הזה שאמר מלך אהוב צדקה ומשפט אין צריך לחזור לראש כר אבל לאחר שעקר רגליו טוב שיחפול עוד פעם בתורת נזכה ואין צריך לחוש בה דבר:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ, וְקָדוֹשִׁים
 בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה. בְּרוּךְ
 אַתָּה יי, הַאֵל (בעש"ת המלך) וְקָדוֹשׁ:

* קדושה לש"ץ בחזרת התפלה:

נְקַדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ בְּנֵעַם שְׁמִיחַ סוּד שְׂרָפֵי קִדְשׁ הַפְּשִׁלְשִׁים
 לָךְ קִדְשָׁה, בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה
 אֵל זֶה וְאָמַר: קִדְשׁ קָדוֹשׁ | קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ יי צְבָאוֹת, מְלֹא
 כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חוּן לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קִדְשׁ בְּרוּךְ
 כְּבוֹד יי מִמְקוֹמוֹ: חוּן וּבְדַבְרֵי קִדְשָׁה בְּתוֹב לְאָמַר:
 קִדְשׁ יְמִלְךָ יי לְעוֹלָם, אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ:

אתה קדוש

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחַרוֹתֵנוּ, וְשֵׂא נִם
 לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ יַחַד
 מֵאַרְבַּע בְּנִפּוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ. בְּרוּךְ
 אַתָּה יי, מְקַבֵּץ גְּלִיּוֹת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
 הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ בְּבְרָאשׁוֹנָה
 וְיִוָּעֲצֵנוּ בְּבִתְחִלָּה, וְהַסֵּר
 מִמֶּנּוּ יָגוֹן וְאַנְחָה, וּמַלְּוֹךְ עַלֵּינוּ
 אַתָּה יי לְבִדּוֹךְ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים,
 בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט. בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ
 אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט (בעשיית המלך המשפט):

וְלִמְלֻשִׁינִים אֵל תְּהִי תִקְוָה, וְכֹל
 הַמִּינִים וְכֹל הַזָּרִים כְּרָגַע
 יִאֲבְדוּ, וְכֹל אֵיבֵי עַמְּךָ מִהָרָה
 יִכָּרְתוּ, וּמַלְכּוֹת הַרְשָׁעָה מִהָרָה תִעֲקַר
 וְתִשָּׁבַר וְתִמָּגַר, וְתִכְנִיעַ בְּמִהָרָה
 בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, שֹׁבֵר אֵיבִים
 וּמְכַנְּיעַ זָרִים:

עַל הַצְּדִיקִים וְעַל הַחַסִּידִים, וְעַל זַקְנֵי
 עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלוּגֵי

בחנוכה ובפורים אומרים כאן ועל הנסים:

וְעַל כָּל־מַלְכֵינוּ תְּמוּד לְעוֹלָם וָעֶד:
וְעַל כָּל־מַלְכֵינוּ תְּמוּד לְעוֹלָם וָעֶד:

שכח לומר וכתוב דינו כמו בזכרנו ע"ש:

בעש"ת וכתוב לחיים טובים כל בני בריהך:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה, וַיְהַלְלוּ שְׁמֶךָ
הַגָּדוֹל לְעוֹלָם כִּי טוֹב, הָאֵל יְשׁוּעַתָּנוּ

ועזרתנו

בחנוכה ופורים אומרים ועל הנסים ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואם נזכר קודם שסיים הברכה כ"ז שלא סיים השם אפי' נזכר בין אתה להשם חזר:

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַנְּפִלְאוֹת שְׁעֵשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזְמַן הַזֶּה:

לפורים

לחנוכה

בַּיָּמִי מִתְהַדְּוֵה בֶן יוֹדֵגן כִּהֵן גְּדוֹל,
מִשְׁמוֹנָאֵי וּבְגִיזוֹ, כִּשְׁעֵמֶדָה
מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה, עַל עֲמֻקָּה
יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁבִּיתָם תּוֹרַתְךָ
וּלְהַעֲבִירָם מִרְכּוּי רְצוּנָה, וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עֲמַדְתָּ לָהֶם
בְּעַת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם, הִנֵּתָ
אֶת דִּינָם, נִקְמְתָה אֶת נַקְמָתָם,
מִסַּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חַלְשִׁים, וְרַבִּים
בְּיַד מְעַשִׂים, וּמְטַמְּאִים בְּיַד טְהוֹרִים,
וְרֹשְׁעִים בְּיַד צְדִיקִים, וְזָדִים בְּיַד
עוֹסְקֵי תוֹרַתְךָ, וְלֹא עֲשִׂיתָ שָׁם
גְּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֻקָּה

בַּיָּמִי מִתְהַדְּוֵה בֶן יוֹדֵגן כִּהֵן גְּדוֹל,
מִשְׁמוֹנָאֵי וּבְגִיזוֹ, כִּשְׁעֵמֶדָה
מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה, עַל עֲמֻקָּה
יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁבִּיתָם תּוֹרַתְךָ
וּלְהַעֲבִירָם מִרְכּוּי רְצוּנָה, וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עֲמַדְתָּ לָהֶם
בְּעַת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם, הִנֵּתָ
אֶת דִּינָם, נִקְמְתָה אֶת נַקְמָתָם,
מִסַּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חַלְשִׁים, וְרַבִּים
בְּיַד מְעַשִׂים, וּמְטַמְּאִים בְּיַד טְהוֹרִים,
וְרֹשְׁעִים בְּיַד צְדִיקִים, וְזָדִים בְּיַד
עוֹסְקֵי תוֹרַתְךָ, וְלֹא עֲשִׂיתָ שָׁם
גְּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֻקָּה

ועל כולם

יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה
וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּגֵה לְדַבֵּר בִּיהֶךָ, וּפְגַעוּ אֶת הַיְכָלְךָ,
וַיִּסְרְרוּ אֶת מַקְדְּשֶׁךָ, וַיַּדְלִיקוּ גִירוֹת בְּחַצְרוֹת קִדְשֶׁךָ, וַקְבְּעוּ שְׁמוֹנַת
יָמֵי תַעֲבָה אֵלֶיךָ, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל: וְעַל כָּל־

יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה
וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּגֵה לְדַבֵּר בִּיהֶךָ, וּפְגַעוּ אֶת הַיְכָלְךָ,
וַיִּסְרְרוּ אֶת מַקְדְּשֶׁךָ, וַיַּדְלִיקוּ גִירוֹת בְּחַצְרוֹת קִדְשֶׁךָ, וַקְבְּעוּ שְׁמוֹנַת
יָמֵי תַעֲבָה אֵלֶיךָ, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל: וְעַל כָּל־

וְעִזְרָתֵנוּ סֶלָה. הָאֵל הַטּוֹב. בְּרוּךְ
אַתָּה יי, הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלִךְ נָא לְהוֹדוֹת:

לש"ץ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְנוּ בְּבִרְכַּהּ הַמְשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה, הַבְּחוּבָה
עַל יְדֵי מִשְׁחַ עֲבָדֶיךָ, הַאֲמוּנָה מִפִּי אֲהַרֵן וּבְגִזְיוֹ בְרַחֲמִים עִם
קְדוּשָׁה קְאָמַר: יְבָרְכֶה יי וְיִשְׁמְרֶךָ: אָמֵן יי | פָּנָיו אֵלֶיךָ וּיְדַבֶּר: אָמֵן יֵשָׁא יי |
פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם אָמֵן:

שִׁים שְׁלוֹם, טוֹבָה וּבְרָכָה, חַיִּים חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים,
עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, בְּרַכְנוּ אָבִינוּ
בְּלָנוּ בְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ, כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתְּתָה
לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְיִצְדָּקָה
וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם, וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ
לְבָרְךָ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה
בְּשְׁלוֹמְךָ.

שכח לומר ובספר דינו מכואר לעיל אצל זכרנו:

בַּעֲשִׂיית: וּבְסֶפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשְׁלוֹם וּפְרָקָה טוֹבָה, יְשׁוּעָה וְנִחְמָה וְגִזְרֹת
טוֹבוֹת, נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם:

(ש"ע) (א) תקנת חכמים לומר אתר שמנה עשרה פסוק יהיו לרצון וכו'. אסור להפסיק בינו לשמנה עשרה אפי'
לענות קדיש וקדושה אין צריך לומר באמירה אלוהי נצור ושאר תחנונים שאחר התפלה שאין אלא מנהג ולא
חובה כלל אלא צריך לומר יהיו לרצון קודם אלוהי נצור ואם בא לחזור ולאמר פעם אחת אתר התחנונים הרשות בידו
ובין יהיו לרצון לאלוהי נצור מותר להפסיק (לענות כל דבר שבקדושה אבל לא דבר אחר עד שיעקור רגליו שהרי אפי'
לזוז ממקומו אסור עד שיפסע ג' פסיעות לאחוריו כו') האם התחיל לומר אלוהי נצור או שאר תחנונים והתחיל ש"ץ
לסדר תפלתו ודגיע לקדושה מקצר ועולה ופוסע לאחוריו ואפי' לא קצר יכול להפסיק ולענות כדרך שמפסיק לענות
בברכות ק"ש:

יְהִיו לְרַצוֹן אֲפָרִי פִי וְהִגִּיזוּ לְבִי לְפָנֶיךָ, יי צוּרֵי וְטְאֵלֵי:

אֱלֹהֵי, נַצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעַ וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מַרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי,
 נַפְשֵׁי תְדוּם, וְנַפְשֵׁי כְּעַפָּר לְכָל תְּהִיָּה, פָּתַח לְבִי
 בְּתוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נַפְשִׁי, וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי
 רָעָה, מְהֵרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל מַחְשַׁבְתָּם. יְהִיו כְּמִן
 לְפָנַי רוּחַ, וּמִלֵּאָה יְיָ דַחָה. לְמַעַן יִחְלְצוּן יְדִידֶיךָ,
 הוֹשִׁיעַה יְמִינָה וְעַנְנֵי. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינָה,
 עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ.

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמָרֵי פִי, וְהִגִּיוֹן לְבִי, לְפָנֶיךָ, יְיָ צוּרֵי וְנוֹאֲלֵי.

(ש"י) (א) המתפלל צריך שיפסע ג' פסיעות לאחוריו כדרך שנפטרים מלמני המלך אחר כך יתן שלום וקודם שפוסע יש לו לכרוע ופסע הב' פסיעות כפי צד ימין ובעודו כרוע קודם שיוקוף יתן שלום לשמאלו ולימינו והורגלו להשתחוות אחר כך לפני ה' בעבר הנפטר מרובו:

עֲשֵׂה שְׁלוֹמִי (בעשיית השלום) בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם
 עָלֵינוּ, יַעַל בְּלִי שְׂרָאֵל, וְאֱמָרוּ אָמֵן:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבֵנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּתִרְחָה
 בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ:

(ש"י) (א) כששייך חזר התפלה יש לכל הקהל לשחוק ולכוין לברכות שמבדך השייך ולענות אמן אם אין ט' מכותים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה כי חזרת השייך נתקנה לאמרה בעשרה כ"י רש לגזור באנשים שלומדים בעת חזרת השייך או אומרים חתונים ואפי' אם מכותים לסוף הברכה לענות אמן כראוי כ"י לא יפה הם עושים כ"י וכל אדם יעשה עצמו כאלו אין ט' זולתו ויכוין לכל ברכה מראשה עד סופה: (ב) יש אומרים שכל העם יעמדו כשהחזר שייך התפלה: (ג) לא ישית שיחת חולין בשעה ששייך חזר התפלה אם שח הוא חרטא וגדול ענו משוא אפי' יש ט' זולתו שכל המשיח בבהכ"י בשעה שהצבור עסוקין בשבתו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלהי ישראל כ"י וילמד ארם בניו הקטנים ויחנכם לענות אמן ומיד שהתינוק עתה אמן יש לו חלק לעוה"ב וצריך שיחנכם לעמוד באימה וביראה אותן שרצים ושבים בבהכ"י בשחוק מוטב שלא להביאם כלל לבהכ"י:

אחר שמונה עשרה בשחירות ובמנחה יאמר ור"י:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תְּבַא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם
 מִתְּתַנְתָּנוּ, שְׂאִין אָנוּ עוֹזֵי פָנִים וְקָשֵׁי עָרְף, לֹאֵמַר לְפָנֶיךָ
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, צְדִיקִים אָנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל
 אָנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גְּזַלְנוּ, דִּבְרַנוּ דְּפִי. הֶעֱוִינוּ,
 וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חָמְסְנוּ, טָפְלְנוּ
 שָׁקַר. יַעֲצָנוּ רָע, בְּזַבְנוּ, לָצְנוּ, מְרַדְנוּ, נֶאֱצָנוּ,
 סָרְדְנוּ, עֲוִינוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרְדְנוּ, קָשִׁינוּ עָרְף.
 רָשַׁעְנוּ, שָׁחַתְנוּ, תִּעַבְנוּ, תִּעִינוּ, תִּעַתְעֵנוּ: